

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082/610- / 77982
Konu : Yazılı soru önergeleri

.../.../2020

27 Mart 2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları, Bakanlığımıza geliş tarih-sayıları ile konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EKLER:

- Liste (8 Adet- 8 Sayfa)
- Cevap yazısı (43 Adet, 76 Sayfa)

**ANTALYA MİLLETVEKİLİ
SAYIN HASAN SUBAŞI'NIN
TBMM 7/22709 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLAR**

SORULAR

Plan ve Bütçe Komisyonu 2020 yılı Bütçe görüşmelerinde açıklama imkânı bulduğum yerel yönetimlerde reform ihtiyacı ve çalışmaları hakkında bu soru önergesini hazırlama ihtiyacı doğmuştur.

Türkiye'de yerel yönetim yapısında büyük değişiklikler getiren düzenlemeler şunlardır;

- 1- 6 Mart 2008 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu
- 2- 12 Kasım 2012 tarihinde TBMM'de kabul edilen ve 6 Aralık 2012 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 3- 14 Mart 2013 tarihinde TBMM'de kabul edilen ve 22 Mart 2013 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda değişiklik yapılması hakkında kanun

Söz konusu mevzuatın Resmî Gazetede yayınlanması ile birlikte yeni ilçeler kurulmuş, mevzuatta belirtilen 30 Mart 2014 tarihinden itibaren de 14 il daha büyükşehir olmuş ve sınırları önceki büyükşehirlerle birlikte mülki sınırlara genişletilmiştir. Büyükşehir olan illerde İl Özel İdareleri kaldırılmış ve Yatırımları İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuştur. Belde belediyeleri kapatılarak aynı adla bağlı oldukları ilçenin mahallesi olmuştur. Köyler statüleri değiştirilerek mahalleye dönüştürülmüştür. Toplamda 30 İl Özel İdaresi ve 559 Belde Belediyesi kapanmıştır. Sadece Antalya'da 539 köy mahalleye dönüştürülmüş, 74 belde belediyesi kapatılmıştır. Kocaeli ve İstanbul örneğinden yola çıkarak hazırlanması yanlışlığın en önemli nedeni olmuştur.

Bu değişikliklerle köy kanunu yetkilerine sahip olan Köy muhtarlıklarının tüzel kişiliği sona ermiş, bütçe yapma, gelir elde etme, harcama yapma ve gayrimenkul edinme başta olmak üzere kurulduklarından beri var olan yetkileri kalmamıştır. Önceden bu yetkileri kullanan ve köyün tüm idari işlerinden sorumlu muhtarların yetkileri ile birlikte sorumlulukları azalmıştır. Can çekişen tarım sektörü ikinci planda kalıp daha da gerilemeye başlamıştır.

İdare hukukunda vücut bulan ve Avrupa Birliğinin kurucu ilkeleri arasında yer alan yerellik, yerelleşme (subsidiarity) kavramı ve ilkesi; kamu hizmetinin vatandaşlara en yakın idari birim tarafından ulaştırılmasını; şayet söz konusu birim hizmeti layıkıyla ya da hiç yerine getiremezse bir üstteki birim tarafından bu hizmetin sağlanmasını gerektirmektedir. Özetle merkezi yönetimin yerel düzeyde yapılabilecek nitelikteki kamu hizmetlerini yerel idari birimlere devretmesi öngörülmektedir.

Yerellik ilkesi ile mevcut yerel yönetim uygulamalarına karşılaştırmalı baktığımız zaman birtakım sorunlar mevcuttur.

Öyle ki en temel idari birim olan köylerin ve beldelerin, mahalleye çevrilmesi neticesinde, ulaşım, sağlık ve altyapı gibi temel kamu hizmetlerinin Büyükşehirlere bırakılması sonucunu doğurmuştur. Zabıta, mezarlık, cenaze, çöp toplama, ilaçlama, otopark gibi hizmetleri Büyükşehir belediyesi vermek zorundadır.

Büyükşehir Belediyesi yasası ile giderek merkezileşen yerel yönetimler, eskiden kendi ihtiyaçlarını giderebilen köy ve beldeleri, artık sorunlarını Büyükşehir Belediyesiyle çözmek durumunda kalmıştır. Halkın sağlığı ve esenliğini ilgilendiren konularda, belediye üzerine düşeni yapmazsa, mahkeme, valilik, bakanlığa kadar uzanan uzun bir süreç mevcuttur, bu süreç kısaltılmalıdır.

Büyükşehir Statüsü ile kapatılan Belde Belediyeleri, büyükşehirlerin sürgün yeri haline gelmiş beklenen tasarruf da sağlanamamıştır. Örneğin, 640 kilometrelik sahil şeridinde sahip Antalya'da Büyükşehir Belediyesinin hizmet zorluğu ortadadır. Antalya'nın doğu ilçelerini kapsayan Manavgat, Alanya gibi büyük ilçeleri kapsayan bir büyükşehirin kurulması faydalı olabilecektir.

"Hizmette yerellik" anlayışıyla verimliliği artıracak ve vatandaş memnuniyetini sağlayacak düzenlemelerin yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Bu sebeple, yüksek nüfusu olan, turizm ya da tarımda büyük önemi haiz önemli belde belediyeleri açılmalı ve aktif hale getirilmelidir. İlçe Belediyeleri eski statülerine kavuşturularak, büyükşehirlerin yükü hafifletilmelidir. Yasa ile statüleri mahalleye dönüştürülen Köyler eskiye dönmeli üzerlerine yüklenen ek ekonomik yüklerden kurtularak tekrar tarım ve hayvancılık ilk planda olmalıdır.

Bu bilgiler ışığında;

1. 2008 ve 2013 yıllarında yerel yönetimlerde yapılan köklü değişiklikleri revize etme, tekrardan ele alma konusunda bir çalışma ve planlama yapılmakta mıdır?
2. Büyükşehir Belediyesi Yasasından kaynaklı sorunların tespiti amacıyla ne gibi proje ve çalışmalar yürütülmektedir?
3. Belde belediyelerinin ve köylerin yeniden teşkilatlanması; yeni İl ve İlçelerin kurulması planlanıyor mu?
4. Yerel yönetimlerin yeniden düzenlenmesi yönünde Bakanlığınız nezdinde yürütülen çalışmalar var mıdır?

CEVAPLAR

6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", büyükşehiri zorunlu kılan hususlardan birisinin belli bir coğrafi alanda, çok sayıda yerel yönetimin yetkili olması halinde planlama ve koordinasyonun sağlanamayışı, ölçek ekonomisinden yeterince yararlanılamaması nedeniyle kaynak israfına yol açıldığı düşüncesiyle yönetim, planlama ve koordinasyon açısından belediye sınırı mülkî sınır olacak biçimde optimal ölçekte hizmet üretebilecek güçlü yerel yönetim yapısının varlığına ihtiyaç duyulması gerekçesiyle yürürlüğe konulmuştur. Bu nedenle, söz konusu yasal düzenlemelerde eski statüye döndürme yönünde bir revize çalışması söz konusu değildir.

Bununla birlikte, yerel yönetimlerinin verimliliğini ve etkinliğini daha da arttırmak amacıyla "Büyükşehir Merkez İlçe Belediyelerinin Kurulması, Büyükşehirşehirlerdeki Belediyelerin Görev Yetki Ve Sorumluluklarının Yeniden Düzenlenmesi İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" çalışmaları başlatılmış olup bu yöndeki çalışmalar devam etmektedir.

